

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

توسّل (۱۰)

توسّل در بیان و سیره علماء

توسل (۱۰) / ت

عنوان و نام پدیدآور: توسل [کتاب] / هیات تحریریه موسسه در راه حق.

مشخصات نشر: قم: موسسه در راه حق، ۱۳۹۸ -

مشخصات ظاهری: ۳۱ ص.

شابک: دوره ۳-۵۰-۵۵۱۵-۶۰۰-۹۷۸؛ ج ۱-۵-۲۷-۵۵۱۵-۶۰۰-۹۷۸؛ ج ۲-۴-۲۴-۵۵۱۵-۶۰۰-۹۷۸

ج ۳-۸-۴۲-۵۵۱۵-۶۰۰-۹۷۸؛ ج ۴-۵-۴۳-۵۵۱۵-۶۰۰-۹۷۸؛ ج ۵-۲-۴۴-۵۵۱۵-۶۰۰-۹۷۸

ج ۶-۹-۴۵-۵۵۱۵-۶۰۰-۹۷۸؛ ج ۷-۶-۴۶-۵۵۱۵-۶۰۰-۹۷۸؛ ج ۸-۳-۴۷-۵۵۱۵-۶۰۰-۹۷۸

ج ۹-۰-۴۸-۵۵۱۵-۶۰۰-۹۷۸؛ ج ۱۰-۷-۴۹-۵۵۱۵-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیبای مختصر

مندرجات: ۱. توسل چیست؟ و چرا؟. ج ۲. توسل در قرآن. ج ۳. پیامبر ﷺ و اهل بیت علیهم السلام.

ج ۴. توسل صحیح. ج ۵. راهها و کیفیت توسل. ج ۶. اهل سنت و توسل. ج ۷. وها بیت و

توسل. ج ۸. توسل، بررسی شبهات. ج ۹. آثار توسل. ج ۱۰. توسل در بیان و سیره علما

موضوع: توسل

شناسه افزوده: موسسه در راه حق، هیات تحریریه

رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ت/۶/۲۲۲۶-BP - رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۶۸ - شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۸۱۳۷۳

نام جزوه: توسل در بیان و سیره علماء (توسل شماره ۱۰)

نویسنده: هیات تحریریه موسسه در راه حق

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۸ - شمارگان: ۲۰۰۰

شابک (توسل شماره ۱۰): ۷-۴۹-۵۵۱۵-۶۰۰-۹۷۸

شابک دوره: ۳-۵۰-۵۵۱۵-۶۰۰-۹۷۸

چاپخانه: سلمان فارسی - مشخصات ظاهری: ۳۱ صفحه

نشانی: قم، خیابان آیت الله مرعشی نجفی (ارم) کوچه ۲۰ - پلاک ۱۰

تلفن: ۲-۳۷۷۴۳۲۲۱ (۰۲۵) - www.darrahehaq.com

سامانه پیامکی پاسخ به سؤالات مذهبی: ۱۰۰۰۲۲۲۳۳۳

این جزوه رایگان است. لطفاً پس از مطالعه در اختیار دیگران قرار دهید تا از آن

بهره مند شوند.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۳.....	توسل در سیره علما.....
۳.....	امام خمینی <small>علیه السلام</small>
۴.....	شیخ محمد بهاری همدانی.....
۵.....	حاج میرزا علی آقا قاضی.....
۶.....	آیت الله بهجت.....
۷.....	آیت الله حاج شیخ عبد الکریم حایری یزدی.....
۷.....	توسل هر روزه.....
۷.....	حضور فعال در دسته‌های عزاداری.....
۸.....	توسل در گرفتاری.....
۹.....	علامه طباطبایی.....
۹.....	ملا صدرا.....
۱۰.....	آیت الله بروجردی.....
۱۱.....	محدث قمی.....
۱۱.....	آیت الله مرعشی نجفی.....

توسل (۱۰) / ج

- آیت الله حاج سید مرتضیٰ کشمیری ۱۲
- علامه امینی ۱۲
- توسل عموم مردم به اهل بیت علیهم السلام ۱۵
- نتیجه گیری ۲۰

توسل (۱۰) / ب

سخن ناشر

با یاری خدای متعال و عنایت اولیای او توانستیم بار دیگر در خدمت فرهنگ نورانی اهل بیت نبوت (علیهم السلام) باشیم. امیدواریم این بار نیز با همکاری شما تجربه موفق گذشته را تکرار کنیم. جزوات مفید و مختصر را در اختیار علاقه‌مندان قرار دهیم و در ارتقاء سطح عقیدتی جامعه ولایی تشیع قدمی کوچک برداریم.

در این روزگار پر سر و صدا آنچه خواهد ماند محتواهای متکی بر عقاید حقه و مستند به منابع صحیحی است که بتوان در روز حساب از آن دفاع کرد و دیگر سر و صداها به تعبیر اهل روزگار

ج / توسّل در بیان و سیره علماء

مجازی و خیالی است، هرچند در روز واپسین باید
به صورت حقیقی پاسخگو باشند. امیدواریم همه با
درک شرایط به استحکام بنیان‌های عقیدتی همت
بگماریم.

موسسه در راه حق

توسل در سیره علما

در این بخش، به سخن و سیره علما درباره توسل پرداخته خواهد شد.

۱. امام خمینی علیه السلام

ایشان در کتب معرفتی خود به مراتب تأثیر توسل به زیبایی اشاره نموده، می‌نویسد:

«حق - تعالی شانه - چنانچه محمد صلی الله علیه و آله و سلم و دودمان

او را وسایط هدایت و راهنماهای ما مقرر فرموده و به برکات آنها امت را از ضلالت و جهل نجات مرحمت فرموده، به وسیله‌ی شفاعت آنها قصور ما را تتمیم فرماید و اطاعت و عبادت ناقابل ما را قبول فرماید».^۱

توسل این بزرگ‌مرد به اهل بیت علیهم السلام زبانزد همه‌ی کسانی است که با او ارتباط داشته‌اند. از جمله برنامه‌های

۱. امام خمینی علیه السلام، آداب الصلوة، صفحه ۳۸۰ - ۳۷۹.

۴ / توسّل در بیان و سیره علماء

امام در مدت ۱۵ سال سکونت در نجف، هر شب رفتن به زیارت امیرمؤمنان علیه السلام و خواندن زیارت جامعه‌ی کبیره بود. او در تمام زیارات مخصوص امام حسین علیه السلام از نجف به کربلا می‌رفت و در تهران هم این زیارات را از راه دور می‌خواند. یکی از نزدیکان ایشان می‌گوید: امام که در شهادت حاج آقا مصطفی یک قطره اشک نریخت اما تا صدای یا حسین بلند می‌شود، اشکشان جاری می‌شود.^۱

۲. شیخ محمد بهاری همدانی

نکته‌های ناب‌ی درباره‌ی برکات توسّل در قالب آداب زیارت از ایشان نقل شده که از آن جمله می‌توان به مورد زیر اشاره نمود:

۱. رضا مختاری، سیمای فرزائگان، ص ۱۸۱.

توسل (۱۰) / ۵

چون قصد زیارت اولیاء حقیقی - سلام الله علیهم - را بنماید، اولاً باید بداند که نفوس مقدسه‌ی طیبه‌ی طاهره چون از ابدان جسمانیه مفارقت نمود و متصل به عالم قدس و مجردات گردید، غلبه و احاطه‌ی ایشان به این عالم اقوی گردد و تصرفاتشان در این نشأت بیش از سابق می‌شود. پس نسیم الطافشان و رشحات انوار آن بزرگواران بر زوار و قاصدین ایشان و به جهت خواری دشمنانشان و به امید استشفاع از برای بخشش گناهان و رجاء وصول بر فیوضات عظیمه رو به آن بزرگواران کند، با مراعات آدابی که در کتب مزار ثبت است.^۱

۳. حاج میرزا علی آقا قاضی

ایشان ضمن توصیه به زیارات مختلف و توسل به اهل بیت علیهم‌السلام، به شاگردان خویش توصیه می‌کند قرائت

۱. شیخ محمد بهاری همدانی، تذکره‌المتقین، ص ۷۷-۶۷.

۶ / توسّل در بیان و سیره علماء

زیارت جامعه در هرروز جمعه، مقصودم همان زیارت
جامعه معروفه است.^۱

۴. آیت الله بهجت

ایشان هم برای بهره‌مندی بیشتر از زیارات سفارش
می‌کند: امام، عین الله ناظره است. امام زنده است، ناظر
است، قادر و مقتدر است. ائمه علیهم السلام حاضرند، می‌بینند،
جواب می‌دهند. التفات ما کم است. زیارت شما قلبی
باشد. در موقع ورود اذن دخول بخوانید. اگر حال داشتید
به حرم بروید. اگر حالتان مساعد نیست به کار مستحب
دیگری پردازید. سه روز روزه بگیرید و غسل کنید و به
حرم بروید و دوباره از حضرت اجازه‌ی ورود بخواهید.

۱. حسن‌زاده صادق و طیار مراغی محمود، اسوه عارفان،

توسل (۱۰) / ۷

زیارت جامعه کبیره را بخوانید. زیارت امین الله مهم است.
قلب شما بخواند، با زبان قلب بخوانید.^۱

۵. آیت الله حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی مؤسس حوزه علمیه قم.

توسل هر روزه

هر روز قبل از شروع درس، به سفارش ایشان یکی از
ارادتمندان اهل بیت علیهم السلام ذکر مصیبت می کرد و سپس
درس را شروع می کرد.

حضور فعال در دسته های عزاداری

این بزرگوار در جلوی دسته های عزاداری در کوچه و
خیابان حرکت کرده و بسان دیگر مردم بر سر و سینه
می زد.^۲

۱. موسسه تحقیقاتی فرهنگی اهل بیت علیهم السلام، فریادگر توحید،

ص ۲۱۴-۲۱۳.

۲. مختاری رضا، سیمای فرزندگان، ص ۱۹۲.

توسّل در گرفتاری

ایشان می فرمود: من هرچه دارم از سیدالشهدا علیّه السلام دارم. این نکته ماجرای دارد. آیت الله حائری قبل از سفر به ایران در کربلا زندگی می کرد. یک شب در خواب به ایشان گفته می شود بیشتر از ده روز زنده نخواهی بود. به خواب اهمیتی نداده، جریان را فراموش می کند. روز دهم که تعطیل بوده و با دوستان به باغات اطراف رفته بودند؛ دچار تب و درد شدید می شود. او را به منزل برمی گردانند. به حال احتضار در آمده، مشاهده می کند سقف شکافته شد و مأموران ملک الموت برای قبض روح پایین آمدند. در آن حال به آقا امام حسین علیّه السلام توسّل پیدا می کند و می گوید: آقا جان، من نوحه خوان شمایم، مردن حق است ولی دست من خالی است و ذخیره آخرت تهیه نکرده ام. اگر ممکن است تمدید بفرمایید. ناگهان شخصی از سقف پایین آمده و می گوید: آقا تمدید فرمودند و همه

توسل (۱۰) / ۹

برمی‌گردند. بعد از مشاهده‌ی این مکاشفه، حال وی رو به بهبود می‌گذارد. بعدها به ایران آمده، ابتدا به اراک رفته و سپس به قم آمد و حوزه علمیه قم را احیاء کرد.^۱

۶. علامه طباطبایی

یکی از شاگردان ایشان می‌نویسد: نسبت به اهل بیت علیهم‌السلام به‌خصوص امیرالمؤمنین علیه‌السلام تا سرحد عشق، دل‌بستگی داشت. گاهی از محضرشان التماس دعایی درخواست می‌شد، می‌گفتند: بروید از حضرت بگیرید. ما اینجا کاره‌ای نیستیم.^۲

۷. ملاصدرا

این فیلسوف بزرگ زمانی که در کَهک قم اقامت داشت، برای حل مشکلات علمی خود به قم می‌آمد و از

۱. صمدی، سید محمدحسین، تجلی عشق و عرفان، ص ۹۱

۲. طهرانی سید محمدحسین، مهر تابان، ص ۵۶.

۱۰ / توسّل در بیان و سیره علماء

حضرت معصومه علیها السلام استمداد می جست و در اسفار از این برنامه‌ی توسّلش خبر می دهد!

۸. آیت الله بروجردی

این مرجع بزرگ تقلید، خود خبر داده بود: زمانی در بروجرد چشمانم کم نور شده بود و نیز به شدت درد می کرد، تا اینکه روز عاشورا هنگامی که دسته های عزاداری مشغول عزاداری بودند، مقداری گل که به علامت عزا می مالیدند از روی سر یکی از بچه های عزادار دسته برداشتم و به چشمان خود کشیدم. بلافاصله درد تمام شد و نور چشمم زیاد گشت.

۱. مختاری رضا، سیمای فرزنانگان، ص ۱۹۷ به نقل از اسفار، ج ۳، ص ۳۱۲-۳۱۳.

۹. محدث قمی

حدیث نگار توانا و مخلص، مرحوم حاج شیخ عباس قمی، مؤلف سفینه البحار، مفاتیح الجنان و کتب بسیار دیگر نیز ید طولایی در توسل داشت. او می نویسد: این حقیر نیز هرگاه به سبب نوشتن زیاد، چشمانم ضعف پیدا می کند، به تراب مراقد ائمه علیهم السلام و مس کتابت احادیث و اخبار، تبرک می جویم و بحمد الله چشمم در نهایت روشنی است.^۱

۱۰. آیت الله مرعشی نجفی

این عالم ارادتمند خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله که توسلات مهمی از ایشان نقل شده است، در مسائل کم اهمیت هم از توسل غافل نبود. این رفتار عالمانه درسی برای ماست که در این گونه امور هم متوسل شویم، زیرا گاهی مسائل

کوچک بن بست بزرگ برای ما ایجاد می‌کند. به‌عنوان نمونه، زمانی برای تهیه‌ی جهیزیه‌ی دخترش با مشکل مواجه می‌شود؛ با توسل به حضرت معصومه علیها السلام مدتی نمی‌گذرد که به‌طور غیرعادی، جهیزیه فراهم می‌گردد.^۱

۱۱. حاج سید مرتضی کشمیری

از حاج میرزاعلی آقا قاضی نقل شده: روزی در محضر آقا حاج سید مرتضی کشمیری برای زیارت مرقد اباعبدالله الحسین علیه السلام از نجف اشرف به کربلای معلی آمدم. ابتدا در حجره‌ای که در مدرسه‌ی بازار بین‌الحرمین بود وارد شدیم. به در حجره رسیدیم، دیدیم قفل است. مرحوم کشمیری نگاهی به من کرد و گفت: آقای قاضی می‌گویند هر کس نام مادر حضرت موسی علیه السلام را ببرد، قفل بسته باز می‌شود. مادر من فاطمه

۱. صمدی سید محمدحسین، تجلی عشق و عرفان، ص ۷۸.

توسل (۱۰) / ۱۳

زهرا علیها السلام از مادر حضرت موسی کمتر نیست و دست به قفل برده و گفت: یا فاطمه، و قفل باز شد و وارد حجره شدیم.^۱

۱۲. علامه امینی

از ویژگی‌های این غیور مرد ولایت، ولای خاص به اهل بیت علیهم السلام بود. «الغدیر» نیز ثمره این عشق بود. در مجالس با صدای بلند بر مصائب آل الله می‌گریست و دیگران و به‌خصوص اهل منبر و نوحه‌خوانان را نیز منقلب می‌کرد، گویا یکی از آل محمد علیهم السلام در مجلس است و اگر گوینده نام حضرت زهرا علیها السلام را می‌برد خون در رگهایش متراکم شده فریاد می‌زد و همراه اشک بی‌امان، گویا از چشمانش شعله آتش بیرون می‌زد. او

۱. طهرانی سید محمدحسین، مهر تابان، ص ۲۲۱.

بارها در کارها به امیر مؤمنان متوسل می‌شد و حاجت می‌طلیید.^۱

آیت‌الله بهاء‌الدینی نقل می‌کند؛ مرحوم علامه امینی موقعی در ایام نوشتن «الغدیر» به کتابی احتیاج پیدا می‌کند، به محضر امیرمؤمنان علیه‌السلام متوسل می‌شود، مدتی می‌گذرد خبری نمی‌شود. روزی در حرم مطهر یک بادیه‌نشین را می‌بیند رو به ضریح مطهر کرده و با جسارت می‌گوید یا علی! اگر مردی کار مرا راه بینداز. هفته بعد در همان نقطه او را می‌بیند آمده و می‌گوید: یا علی! مردی کارم را راه انداختی. علامه امینی از سستی توسلش نگران می‌شود شب در عالم رؤیا حضرت را زیارت می‌کند و ارشاد می‌شود که آنها بدوی هستند و طبق طفولیتشان با آنها برخورد می‌کنیم، نباید معطلشان

توسل (۱۰) / ۱۵

کرد. شما که با ما آشنایی دارید معطل هم بشوید از ارادتتان کاسته نمی‌شود. صبح فردا پیرزنی کتابی را در دستمالی پیچیده به نزد او می‌آورد؛ مشاهده می‌کند همان کتابی است که از حضرت خواسته بود.^۱

توسل عموم مردم به اهل بیت علیهم‌السلام

دیدار دختر آیت‌الله اراکی با امام زمان علیه‌السلام

این داستان را آیت‌الله علامه تهرانی^۲ در جلد هفتم کتاب معاد شناسی صفحه ۱۷۵ آورده‌اند:

«قضیه‌ای در یکی دو ساله اخیر در ایام حج اتفاق افتاد که شایان دقت است؛ این قضیه متعلق به صبیبه شیخ الطائفه الاعلام آیت‌الله آقا میرزا محمدعلی اراکی^۳ است که از

۱. حیدری کاشانی، سیری در آفاق، ص ۲۴۵.

۲. سید محمدحسین حسینی تهرانی معروف به علامه تهرانی (۱۳۴۵-۱۴۱۶ق).

۳. آیت‌الله محمدعلی اراکی (۱۲۷۳-۱۳۷۳ ش).

علمای برجسته و طراز اول حوزه علمیه قم و از زهاد و عباد و عدولی است که در متانت و شخصیت و تقوای ایشان در نزد خاصه و عامه جای تردید و گفتگو نیست. ایشان می‌فرمودند: این صبیبه من از زنان صالحه و متدینه است و من خودم مستقیماً از زمان صباوت متکفل امور شرعیه و تعلیم و آداب و تربیت او شده‌ام و همه کارهای او زیر نظر من بوده سات و در صدق گفتار او هیچ‌گونه تردیدی نیست. در موسم حق عازم بیت‌الله الحرام شد و شوهرش با او نبود. و آنقدر عفیف و با حیا است و از برخورد با مردان تجنب دارد که تنهایی در این سفر، برای او ایجاد نگرانی نموده بود و پیوسته در فکر بود که خدایا چگونه من تنها بروم؟ من ک تا به حال به زیارت بیت‌الله مشرف نشده‌ام و از مناسک و آداب حج عملاً چیزی نمی‌دانم؛ چگونه طواف و سعی کنم؟ تا اینکه در آستانه

توسل (۱۰) / ۱۷

سفر قرار گرفت و من در موقع حرکت به او گفتم: این ذکر را پیوسته بگو و برو «یا علیم یا خبیر». خدا از تو دستگیری خواهد نمود؛ چون این سفر واجب است و البته خداوند از میهمانان خود که راه را نمی‌شناسند و آشنایی ندارند حمایت می‌نماید.

صبیبه ما بحمدالله و المنه سفر خود را به‌خوبی و به‌سلامتی و موفقیت به پایان رسانید و مراجعه کرد و برایم ا واقعه خود را در مکه مکرمه هنگام ورود به بیت‌الله الحرام برای انجام طواف چنین تعریف کرد:

من پس از آنکه از میقات احرام بستم و وارد مسجدالحرام شدم که طواف را به‌جای بیاورم، دیدم در اطراف کعبه آن‌قدر جمعیت متراکم است که ابداً من قدرت طواف ندارم. حجر الاسود را که نقطه ابتدای شروع طواف است پیدا کردم و هرچه خواستم از آنجا شروع کنم و به‌گرد

۱۸ / توسل در بیان و سیره علماء

خانه کعبه طواف کنم دیدم ابداً مقدور نیست بیچاره شدم
گفتم: خدایا من برای طواف خانه تو آمده‌ام و می‌بینی که
با این ازدحام و انبوه جمعیت قدرت ندارم خدا چه کنم
نمی‌توانم!؟

در اینجا ناگهان دیدم از مکان محاذی حجرالأسود فضایی
به شکل استوانه باز شد و کسی به گوش من گفت:
خودت را به امام زمانت بسپار و در این فضا با او طواف
کن!

من وارد این محل خالی استوانه‌ای شدم و دیدم در جلو،
حضرت امام زمان مشغول طواف هستند و پشت سر آن
حضرت کمی به طرف دست چپ شخص دیگری است
و من وارد شدم و پشت سر آن دو مشغول طواف شدم.
از حجرالأسود شروع کردم و تا هفت شوط را به همین
منوال تمام کردم و در این مدت نه تنها احساس فشار

توسل (۱۰) / ۱۹

جمعیت نمی‌کردم بلکه ابداً حتی انگشت کسی به دست یا به بدن من برخورد نکرد و در تمام هفت شوط حال طواف متوسل به آن حضرت بودم و دست روی شانه‌های حضرت می‌مالیدم و التماس و تضرع داشتم ولی چهره آن حضرت را نمی‌دیدم چون روی آن حضرت به طرف جلو در حال طواف بودند.

چون هفت شوط طواف به پایان رسید خود را خارج از آن حلقه نگریستم و دیگر ابداً امام زمان و شخص دیگری نبود و دیگر آن حضرت را ندیدم و من فقط یک تأسف دارم و آن اینکه من چرا به آن حضرت سلام نکردم تا جواب سلام آن حضرت را نیز دریافت کنم.

آیت‌الله اراکی می‌فرمودند: این نتیجه توجه به خداست و خود را عاجز و فقیر دیدن و تبطل و ابتهال به‌سوی او نمودن. من در سفر حج که مشرف شدم بسیار مشتاق

۲۰ / توسل در بیان و سیره علماء

بودم که حجرالأسود را استلام کنم یک روز با جمعی از دوستان همراه برای طواف رفتیم که شاید به کمک و مساعدت آنان قدری جمعیت راه دهند و ما بتوانید برای یکبار استلام حجر را بنماییم. همین که با آن همراهان و یاوران به نزدیک حجر رسیدم و نزدیک بود استلام کنیم ناگهان یک فشار انبوه جمعیت چنان ما را از آنجا برکنار زد که هرکدام به گوشه‌ای پرتاب شدیم! و این نتیجه عدم توجه به خدا و همان فی الجمله اعتماد و اتکایی بود که به آن همراهان داشتیم».

نتیجه‌گیری

در جامعه برخی همه‌چیز را از دید مادی می‌نگرند و توجه به مسائل معنوی ندارند. هرچه در دنیا پیشرفت‌ها بیشتر می‌شود از معنویات فاصله می‌گیرند و می‌خواهند تمام مشکلات خود را با امکانات مادی حل کنند. انسان مغرور عصر حاضر فکر می‌کند که با امکانات پیشرفته

توسل (۱۰) / ۲۱

امروزی می‌تواند بر گرفتاری‌های خود فائق بیاید، درحالی‌که روشن است همه مسائل را نمی‌توان به روش‌های عادی حل نمود. فقط خداوند متعال است که انسان را از بدبختی‌ها و گرفتاری‌ها نجات می‌دهد. رفتن به سوی پروردگار و متصل شدن به درگاه آفریننده و به وجود آورنده انسان، او که به تمام حقائق آگاه است و خیر و صلاح شخص را بهتر از خود او می‌داند، راهی است که با پیمودن آن، همه اشخاص به سرمنزل مقصود خواهند رسید.

در زمان حاضر هرکس به دنبال دستاویزی محکم می‌گردد تا به وسیله آن خود را از ورطه‌ها نجات دهد و بتواند هم هادی و راهنمایی به سوی خدای منان بیابد و هم در هنگام خطر پناه و همدم او در استعانت از خدای مهربان باشد. این خلأ به صورت درست و حقیقی به وسیله

۲۲ / توسل در بیان و سیره علماء

اولیای خدا پر می‌شود. آنان هستند که مقرب درگاه اویند و می‌توانند بر ما مردم گرفتار و رنجور و غرق گناه، لطف و مرحمت نموده، همه‌جانبه یاری دهند.

در این پژوهش امکان توسل به ائمه هدایت علیهم‌السلام بررسی شد تا شاید تذکر و یادآوری این مطالب ما را در رفتن به‌سوی معنویات روحیه تازه بدهد و در حل مشکلات فردی و اجتماعی خودساخته و دیگر ساخته مدد رساند.

مطالب این نوشتار تأکیدی بود بر این‌که:

۱. توسل سفارش کتاب خدا و عترت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم است.
۲. توسل از آثار توحید است و نفی آن‌که لازمه‌اش انکار آیات قرآن و سنت قطعی است انسان را به ورطه کفر می‌کشاند.

توسل (۱۰) / ۲۳

۳. توسل ادبی ارزشمند در دعا و شرط استجاب است که ما را برای رسیدن به مقصود کمک شایان می‌کند.

۴. شرایط توسل و نتیجه‌بخشی آن باید مدنظر باشد، که بدون آن نه رضایت الهی حاصل است و نه بنده به هدفش می‌رسد.

۵. نقد تند و دور از میزان علم و منطق برخی کوتاه‌فکران، انسان خداپرست خدا ترس را نه تنها از ابراز این شعائر الهی فاصله نمی‌دهد، بلکه با بازگشت به داشته‌های خود به تعمیق آن مبادرت می‌ورزد.

۶. روش‌های توسل در کتب ادعیه معتبر مثل مفاتیح‌الجنان آمده است و باید از رفتن به سراغ منابع نامعتبر و روش‌هایی که از منابع ناب علم الهی (قرآن و عترت) منشأ ندارد خودداری شود.

۷. توسل برای سعادت و عاقبت‌به‌خیری است. این هدف زمینه فراگیری رحمت الهی و به بار نشستن آرمان‌ها و آرزوهای کوچک و بزرگ است. حوائج و مشکلات را در این افق برطرف کنیم، ارزش توسل را محدود نکنیم و دید را گسترش داده و برداشت‌هایمان را اصلاح کنیم.

۸. عجله کردن و به مصلحت تن ندادن، ما را در توسل و ادامه دادن آن سست می‌کند، درحالی‌که دعا و توسل، مثل نماز و روزه باید در همه حالات زندگی ما در شادی و غم، در بیم و امید، در راحتی و سختی و... حضور داشته باشد.

۹. نسخه شفابخش پیروزی بر فرهنگ مادی‌گرایی در این عصر وقوف به ارزش‌های معنوی مثل توسل به اولیای دین است. مهم‌ترین اثر تربیتی توسل به

توسل (۱۰) / ۲۵

برگزیدگان خدا تربیت یافتن قدم به قدم انسان متوسل است؛ آنان که سعی در رهنمون ساختن ما به قرب الهی اند.

۱۰. انسان مؤمن همان گونه که حقیقت عبادات و احکام آن را می آموزد باید استعانت از خدای منان در همه ابعاد را هم از آموزگاران الهی بیاموزد. دعا و توسل بخش مهمی از بندگی ماست. ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾.

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ أَنْ تَصَلِّيَ عَلَيْهِمْ وَأَنْ تُوَفِّقَنَا لِمَا نُحِبُّ وَتَرْضَى.

بارالها! بر محمد و آل محمد درود فرست و به حق ایشان ما را به کارهای محبوب خود و به کسب رضایت موفق فرما، آمین.